

En lärorik fiskehistoria

Matt 17:24-27

Matteus berättar en fascinerande historia om hur Jesus uppmanar Petrus att gå ner till sjön och kasta ut en metkrok. Petrus skall sedan öppna gapet på första bästa fisk och där hitta ett mynt!

Bakgrunden är den att skattefogdarna kom till Petrus och undrade om Jesus betalade någon tempelskatt. Av berättelsen för man det intrycket att Petrus snarast för att komma lätt undan svarade jakande på frågan. När Petrus sedan möter Jesus förekommer Jesus honom och frågar med en bild vem som riktigt behöver betala skatt. Betalar kungarnas söner skatt? Förstås inte. Jesus vill med bilden säga att han är förmer än templet. Som Guds son är han fri från tempelskatten. Jesu bild innehöll alltså ett indirekt radikalt påstående om hans egen gudomliga auktoritet. Men för att nu inte skapa problem i onödan uppmanar Jesus sin lärjunge att gå och betala skatten för dem båda. Jesus skickar alltså den garvade fiskaren ut på fiskefänge. Ta fram metspöet och fånga en fisk, som har ett mynt i munnen!

Historien låter ju onekligen litet orealistisk. Sannolikheten att Petrus skulle lyckas var ju inte stort. I vanliga fall har nog fiskarna annat i munnen. En närmare bekantskap med de lokala förhållanden gör dock att vi förstår det hela. Redan historikern Josefus beskriver fisklivet i sjön som ovanligt, där fanns all slags fisk, som till smak och utseende var olik andra vattens fisk. Jordanbäckenet hade nämligen bevarat varieteter som liknar Centralafrikas och innehöll flera fiskarter som inte fanns i Medelhavet. Fisket kring sjön var livligt och fiskprodukter exporterades ända till Rom från fiskförädlingsorter som städerna Magdala och Betsaida ; den senare betyder för övrigt Fiskeplatsen. En av rarieterna var och är den Galileiska kamfisken, *hemichromis sacra* –*pater familias*, mera känd under namnet S:t Petrus fisken. Fisken tillhör släktet *cichlidae*, munruvarna. Sedan äggen är befruktade tar honan äggen i munnen, där hon sedan ruvar dem. När de nyfödda fiskarna vuxit något, lämnar de hennes mun, men återvänder dit i händelse av fara. Småningom motar fisken ut sin avkomma genom att ta en sten i munnen - såvida det inte råkar vara ett mynt! Det är mycket troligt att det var i munsäcken på en sådan fisk som Petrus fann det silvermynt, som han skulle betala tempelskatten med. Det ord som användes för myntet är för övrigt en stater, ett mynt som var värt fyra denarer och motsvarade ett års tempelskatt för två personer.

Berättelsens poäng går hand i hand med Jesu ord i ett annat sammanhang där det också handlade om att vända och vrida på slantar. I Judeen skulle skatten till de statliga myndigheterna betalas i romersk silverdenar. Myntet hade en bild av kejsar Tiberius präglad på dess ena sida och innehöll orden ”Tiberius Caesar, den gudomlige Augustinus dyrkade son” (*Tiberius Caesar Divi Augusti Filius Augustus*). På andra sidan fanns en bild av kejsaren och hans mor, vilka sitter på tronen med Roms fredsymboler avbildade och orden ”den störste översteprästen” (*Pontifex maximus*). Kejsarens bild på myntet avslöjade att undersåtarna hörde till kejsaren och hans maktsfär och att denne krävde gudomlig lydnad och dyrkan. Inte att undra på att en del såg detta som avgudadyrkan och vara ytterst kränkande. Frågan om man skulle betala skatt till de statliga myndigheterna eller inte var alltså ytterst aktuell. Jesu svar då liksom i samtalet med Petrus utmynnar i : Ge kejsaren vad honom tillhör, men ge Gud vad honom tillhör.

Lojalitet till den jordiska och himmelska auktoriteten har alltid inneburit en inre spänning. Något århundrade senare skulle fornkyrkans Tertullianus mitt i förföljelser från statens sida konstatera att ”vi kristna är lojala medborgare. Vi betalar skatt, vi deltar inte i uppror, vi är ingens fiende, allra minst kejsarens. Vi vet att han är insatt av Gud och därför älskar och vördar vi honom och önskar honom allt gott. Vi offerar för kejsaren, men åt vår Gud och hans Gud inte med offerkött och blod utan med rena böner.” Men det fanns en gräns för lojaliteten . Man knäböjde inte inför kejsarens staty och hans anspråk på gudomlighet, den

hyllningen var och är endast Gud värd. Han är förmer än alla både andliga och världsliga auktoriteter. Eller som Birgit Karlsson skriver i en aforism: "Vårt liv är vänt åt både Gud och världen precis som myntet har två sidor, men bara en bär Kungens bild och måste sättas först". Jesu chockerande svar till Petrus att Jesus var förmer än templet understryker samma sak.